

Odvetvia intenzívne využívajúce práva duševného vlastníctva a ekonomická výkonnosť v Európskej únii

Analytická správa na odvetvovej úrovni
Október 2016

Spoločný projekt Európskeho patentového úradu
a Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo

Odvetvia intenzívne využívajúce práva duševného vlastníctva a ekonomická výkonnosť v Európskej únii

---

**Analytická správa na odvetvovej úrovni
Október 2016**

Spoločný projekt Európskeho patentového úradu
a Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo

Predslov

Inovácie sú hlavnou témou, na ktorú sa zameriava desaťročná stratégia pre rast „Európa 2020“, ktorú prijala Európska únia s cieľom vytvoriť konkurencieschopnejšie hospodárstvo s vyššou zamestnanosťou. Dosiahnutie tohto cieľa závisí od viacerých rozdielnych faktorov, ale účinný systém práv duševného vlastníctva je bezpochyby jedným z najdôležitejších vzhľadom na schopnosť duševného vlastníctva podnecovať tvorivosť a inovácie v celej ekonomike.

Európa má už dlhú tradíciu v tejto oblasti: členské štáty Európskej únie i Európskej patentovej organizácie zohrali veľmi významnú rolu pri formovaní moderného a vyváženého systému práv duševného vlastníctva, ktorý nielen zaručuje inovátorom náležitú odmenu, ale tiež stimuluje súťaž na trhu. V súčasnom svete čoraz globalizovanejších trhov a vedomostnej ekonomiky je mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby tento systém ostal efektívny na uplatňovanie nových inovačných politík. Základnou podmienkou, ktorá nám pomôže splniť túto úlohu je, aby všetky zúčastnené strany mali prístup k presným faktom a číselným hodnotám. Len tak budeme môcť zabezpečiť, aby sa debata o úlohe duševného vlastníctva pri podpore inovácií a tvorivosti zakladala na spoľahlivých dôkazoch.

V reakcii na túto nespornú potrebu Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) a Európsky patentový úrad (EPÚ) spojili v roku 2013 svoje sily a vypracovali štúdiu, v ktorej kvantifikovali prínos odvetví intenzívne využívajúcich práva duševného vlastníctva (PDV) pre ekonomiku EÚ. Zo zistení vyplýva, že v období rokov 2008 – 2010 dosiahol podiel týchto odvetví na hospodárskom výsledku EÚ 39 % a na zamestnanosti 26 %, čo potvrdzuje hodnotu duševného vlastníctva pre európske hospodárstvo.

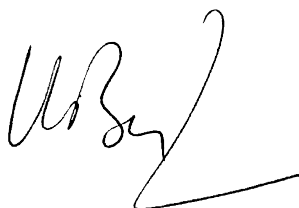
V záujme zachovania trvalej hodnoty takejto štúdie sa oba úrady, EUIPO a EPÚ, zaviazali zabezpečiť, aby najnovšie údaje a zistenia boli k dispozícii pre všetkých, ktorí potrebujú pochopiť hodnotu práv duševného vlastníctva pre Európu. Uvedená štúdia je preto prvou aktualizáciou pôvodnej správy a vzťahuje sa na obdobie rokov 2011 – 2013. Niekoľko nových významných prvkov poskytuje podstatne lepší prehľad situácie v odvetviach intenzívne využívajúcich práva duševného vlastníctva v Európe. Po prvé, rozšíril sa rozsah, aby sa umožnilo začleniť do analýzy vývoj, napr. pristúpenie Chorvátska v roku 2013 a doplnenie odrôd rastlín ako ďalšieho práva duševného vlastníctva. Po druhé, správa zodpovedá súčasnému záujmu tvorcov politík v Európe i mimo nej zahrnutím novej kapitoly o hospodárskom význame technológií na zmiernenie zmeny klímy.

V tejto aktualizovanej štúdii o odvetviach intenzívne využívajúcich práva duševného vlastníctva (PDV) sa znovu potvrdzuje, že sú neoddeliteľnou súčasťou HDP, zamestnanosti a obchodu. Výsledky ďalej ukazujú, že prínos týchto odvetví pre európsku ekonomiku od prvej štúdie vzrástol. Navyše sa zdá, že odvetvia intenzívne využívajúce PDV zvládajú ťažkú hospodársku krízu lepšie než ekonomika ako celok.

Sú to významné zistenia, ktoré ešte viac zvyrazňujú príspevok odvetví intenzívne využívajúcich PDV k prosperite a konkurencieschopnosti Európy. Naším želaním je, aby všetci čitatelia mohli z tejto aktualizovanej štúdie čerpať informácie a zabezpečiť nielen neochabujúcu pevnosť nášho systému duševného vlastníctva, ale aj európskej ekonomiky, v ktorej zohráva rozhodujúcu rolu.

António Campinos
výkonný riaditeľ EUIPO

Benoît Battistelli
prezident EPÚ

Echipa comună de proiect

EUIPO

Nathan Wajzman, hlavný ekonóm

Michał Kazimierczak, ekonóm

Carolina Arias Burgos, ekonómka

Adéla Dvořáková, stážistka

EPÚ

Yann Ménière, hlavný ekonóm

Ilja Rudyk, samostatný ekonóm

Karin Terzic, asistentka

Pod'akovanie

Úrad Spoločenstva pre odrody rastlín (CPVO) poskytol počas prípravy tejto správy užitočné vstupné informácie a údaje.

Cennú pomoc pri vypĺňaní medzier v uverejnených štatistikách ponúkli Štatistický úrad Európskej únie Eurostat a štatistické úrady Francúzska, Nemecka, Španielska a Spojeného kráľovstva.

Autori ďakujú aj za pripomienky k návrhu správy, ktoré im poskytli Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP, ďalej Laurence Joly (Institut National de la Propriété Industrielle), Dr. Christian Rammer (Centre for European Economic Research, Mannheim), Dr. Ardith Spence (US Government Accountability Office) a profesorka Beth Webster (Centre for Transformative Innovation, Swinburne University).

O tejto štúdií

Jedným z mandátov Európskeho strediska pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva (ďalej len „stredisko“)¹ je poskytovať dôkazmi podložené údaje o vplyve, úlohe a verejnom vnímaní duševného vlastníctva v ekonomike Európskej únie (EÚ). Na naplnenie tohto cieľa stredisko vykonáva program sociálno-ekonomických štúdií. Podobne cieľom Európskeho patentového úradu (EPÚ) je zvýšenie informovanosti o hospodárskom a spoločenskom význame patentového systému.

Táto správa vypracovaná v rámci spoločného projektu úradov EUIPO a EPÚ s využitím údajov od iných úradov duševného vlastníctva, útvarov Európskej komisie a medzinárodných organizácií, je v poradí druhou veľkou štúdiou, ktorá je výsledkom tejto spolupráce a nadväzuje na prvú štúdiu uverejnenú uvedenými úradmi v roku 2013². Jej zámerom je poskytnúť aktualizované, vierohodné posúdenie kombinovaného prínosu odvetví, ktoré intenzívne využívajú rôzne druhy práv duševného vlastníctva, pre ekonomiku EÚ ako celok a pre hospodárstvo jednotlivých členských štátov.

Štúdiá zahŕňajú na celý rad práv duševného vlastníctva³ – ochranné známky, patenty, dizajny, autorské práva, zemepisné označenia (ZO) a práva k odrodám rastlín (POR) – a zohľadňuje celý rad rôznych ekonomických ukazovateľov, najmä hrubý domáci produkt (HDP), zamestnanosť, zahraničný obchod a mzdy. Štúdiá neobsahuje žiadne politické odporúčania, pretože to nepatrí do rozsahu jej pôsobnosti. Namiesto toho je zostavená tak, aby poskytla dôkazy, ktoré môžu použiť vo svojej práci tvorcovia politik, a slúžila ako základ na zvyšovanie informovanosti európskych občanov o duševnom vlastníctve.

Štúdiá z roku 2013 sa vzťahovala na obdobie rokov 2008 – 2010. Súčasná štúdiá sa týka obdobia bližšieho k súčasnosti, rokov 2011 – 2013. Na zabezpečenie porovnateľnosti medzi týmito dvoma štúdiami bola zachovaná metodika použitá v roku 2013. Boli však vykonané početné zlepšenia, ktoré sa týkali východiskových údajov aj metodiky. Konkrétne boli do analýzy tentokrát zahrnuté najmä údaje o Chorvátsku; šieste právo duševného vlastníctva týkajúce sa odrôd rastlín; a vymedzenie odvetví intenzívne využívajúcich autorské práva bolo upravené tak, aby lepšie zodpovedalo všeobecne prijatej klasifikácii Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO).

Vzhľadom na rastúci záujem o vývoj technológií na riešenie klimatickej zmeny zo strany tvorcov politik a popredných podnikateľov v Európe i mimo nej bola doplnená nová kapitola o hospodárskom význame technológií na zmiernenie zmeny klímy. V tejto kapitole sa podrobnejšie analyzuje ekonomická váha odvetví zapojených do vývoja týchto technológií na základe údajov EPÚ o podaných patentových prihláškach.

1 Stredisko bolo nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 386/2012 z 19. apríla 2012, ktoré nadobudlo účinnosť 5. júna 2012, presunuté pod Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM). Úrad OHIM bol premenovaný na Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) 23. marca 2016, po nadobudnutí účinnosti nariadenia (EÚ) 2015/2424. S výnimkou bibliografických odkazov sa v celej tejto správe používa nový názov úradu.

2 OHIM/EPÚ: „Odvetvia intenzívne využívajúce práva duševného vlastníctva: príspevok k ekonomickej výkonnosti a zamestnanosti v Európskej únii“, september 2013 (v angličtine).

3 Možno by bolo užitočné jasnejšie zdefinovať niektoré výrazy súvisiace s duševným vlastníctvom, ktoré sa používajú v tejto správe. „Duševné vlastníctvo“ (aj DV) je zvyčajne, ale nie vždy, výsledkom inovácie. Je to však širší pojem ako „právo duševného vlastníctva“, lebo zahŕňa ďalšie druhy znalostí, napr. obchodné tajomstvá alebo pracovné metódy. „Právo duševného vlastníctva“ (aj PDV) sa v tejto štúdií používa na označenie šiestich práv zahrnutých do analýzy, ktoré sa týkajú: patentov, ochranných známk, zapísaných dizajnov, autorských práv, zemepisných označení a práv k odrodám rastlín.

Zhrnutie

Hlavné zistenia

- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v období rokov 2011 – 2013 vytvorili 27,8 % všetkých pracovných miest v EÚ. V tomto období zamestnávali v priemere 60 mil. Európanov. Navyše ďalších 22 mil. pracovných miest bolo vytvorených v odvetviach, ktoré dodávajú výrobky a služby odvetviam intenzívne využívajúcim PDV. Keď vezmeme do úvahy nepriame pracovné príležitosti, zvýši sa celkový počet pracovných miest závislých od PDV na 82,2 mil. (38,1 %).
- Počas toho istého obdobia dosiahol podiel odvetví intenzívne využívajúcich PDV na celkovej hospodárskej činnosti (HDP) v EÚ viac ako 42 % v hodnote 5,7 bilióna EUR. V rámci nich prebiehala aj väčšina obchodu EÚ so zvyškom sveta a vyprodukovali obchodný prebytok, ktorým pomohli udržať vyrovnanú bilanciu zahraničného obchodu EÚ.
- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV vyplácajú výrazne vyššie mzdy ako iné odvetvia, pričom ich mzdy preyšujú mzdy v ostatných odvetviach o 46 %. Tomu zodpovedá skutočnosť, že pridaná hodnota na zamestnanca je v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vyššia než kdekoľvek inde.
- Odvetvia intenzívne využívajúce PDV najlepšie odolávajú hospodárskej kríze. Porovnanie výsledkov tejto štúdie s výsledkami z roku 2013 ukazuje, že relatívny prínos týchto odvetví pre ekonomiku EÚ medzi obdobiami rokov 2008 – 2010 (štúdia z r. 2013) a 2011 – 2013 (štúdia z r. 2016) sa mierne zvýšil.
- Podrobnejšie sa v nej analyzuje hospodársky význam odvetví zúčastnených na vývoji technológií na zmiernenie zmeny klímy. Tieto odvetvia tvoria 1,2 % zamestnanosti a 2,1 % hospodárskeho výsledku v EÚ. Generovali významný obchodný prebytok v prospech EÚ a dokázali zvýšiť svoj prínos pre HDP, a to aj napriek nepatrnému poklesu zamestnanosti medzi obdobiami rokov 2008 – 2010 a 2011 – 2013.

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v ekonomike EÚ

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV sú vymedzené⁴ ako odvetvia, ktoré nadpriemerne využívajú PDV na zamestnanca v porovnaní s ostatnými odvetviami, ktoré využívajú PDV. Ako sa uvádza v 6. a 7. kapitole, tieto odvetvia sú sústredené v sektoroch výroby, technológií a podnikateľských služieb.

Treba však zdôrazniť, že práva duševného vlastníctva v určitom rozsahu využíva väčšina odvetví. Keďže táto štúdia sa zameriava len na odvetvia intenzívne využívajúce PDV, zachytáva len časť európskej ekonomiky, pre ktorú je využívanie práv duševného vlastníctva najprínosnejšie⁵.

Príspevok odvetví intenzívne využívajúcich PDV pre dva hlavné ekonomické ukazovatele, zamestnanosť a hospodársky výsledok, je zhrnutý v tabuľkách 1 a 2⁶.

V správe sa uvádza, že v období rokov 2011 – 2013 vytvorili odvetvia intenzívne využívajúce PDV 27,8 % všetkých pracovných miest v EÚ, pričom 21 % bolo vytvorených v odvetviach intenzívne využívajúcich ochranné známky, 12 % v odvetviach intenzívne využívajúcich dizajny, 10 % v odvetviach intenzívne využívajúcich patenty a menšie podiely v odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva, zemepisné označenia a práva k odrodám rastlín⁷. V tomto období zamestnávali odvetvia intenzívne využívajúce PDV priemerne 60 miliónov Európanov z celkového počtu približne 216 mil. zamestnaných osôb. Navyše ďalších 22 mil. pracovných miest bolo vytvorených v odvetviach, ktoré dodávajú výrobky a služby odvetviám intenzívne využívajúcim PDV. Keď vezmeme do úvahy nepriame pracovné príležitosti, zvýši sa celkový počet pracovných miest závislých od PDV na 82,2 mil. (38,1 %).

Okrem prínosu pre svoju priamu zamestnanosť vytvárajú odvetvia intenzívne využívajúce PDV aj zamestnanosť v iných odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV a ktoré im dodávajú výrobky a služby ako vstupy ich výrobných procesov. Pomocou tabuliek input – output (vstupy – výstupy) EÚ⁸, ktoré uverejnil Eurostat, je možné vypočítať tento priamy vplyv na zamestnanosť v odvetviach, ktoré nevyužívajú intenzívne PDV. Výsledok je zhrnutý v tabuľke 1, ktorá ukazuje prehľad priamej a nepriamej zamestnanosti.

4 Pozri 5. kapitolu o metodike.

5 Treba však pamätať na to, že veľké oblasti ekonomiky, najmä verejný sektor, nemožno považovať za časti, ktoré intenzívne využívajú PDV.

6 V záujme minimalizovania vplyvu chýbajúcich údajov v ekonomických štatistikách a aby sme sa vyhli zbytočnému pripisovaniu dôležitosťi jednému určitému roku, ekonomické ukazovatele boli vypočítané ako priemer za roky 2011 – 2013.

7 Celkový prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV je nižší ako súčet prínosov jednotlivých odvetví intenzívne využívajúcich ochranné známky, patenty, dizajny, autorské práva, práva k odrodám rastlín a zemepisné označenia, pretože mnohé odvetvia intenzívne využívajú viac ako jeden druh práva duševného vlastníctva. Metodika štúdie však zaisťuje, aby sa prínos žiadneho odvetvia nezapočítal duplicitne.

8 Tabuľky input – output ukazujú toky výrobkov a služieb medzi všetkými odvetviami ekonomiky.

Tabuľka 1

Priamy a nepriamy prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV pre zamestnanosť, priemer za roky 2011 – 2013

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Zamestnanosť (priama)	Podiel na celkovej zamestnanosti (priamej)	Zamestnanosť (priama + nepriama)	Podiel na celkovej zamestnanosti (priamej + nepriamej)
Intenzívne využívajúce ochranné známky	45 789 224	21,2 %	65 486 334	30,3 %
Intenzívne využívajúce dizajny	25 662 683	11,9 %	38 673 508	17,9 %
Intenzívne využívajúce patenty	22 268 215	10,3 %	36 021 154	16,7 %
Intenzívne využívajúce autorské práva	11 630 753	5,4 %	15 240 509	7,1 %
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia	n/a	n/a	399 815	0,2 %
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	1 018 754	0,5 %	1 220 410	0,6 %
Všetky intenzívne využívané PDV	60 032 200	27,8 %	82 214 925	38,1 %
Zamestnanosť v EÚ spolu			215 808 033	

Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie práv duševného vlastníctva súčet jednotlivých údajov o PDV prevyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Popri zamestnanosti odvetvia intenzívne využívajúce PDV prispievajú k hospodárskemu výsledku, ktorý je vyjadrený hrubým domácim produktom (HDP). Celkovo viac ako 42 % HDP EÚ vyprodukovali odvetvia intenzívne využívajúce PDV, pritom odvetvia intenzívne využívajúce ochranné známky tvoria 36 %, dizajny 13 %, patenty 15 %, autorské práva 7 % a odvetvia intenzívne využívajúce zemepisné označenia a práva k odrodám rastlín tvoria menšie podiely. V 6. kapitole je uvedený podrobnejší prehľad o prínosoch týchto odvetví pre národné hospodárstva členských štátov EÚ.

Tabuľka 2

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV pre HDP, priemer za roky 2011 – 2013

	Pridaná hodnota/HDP (mil. EUR)	Celkový podiel na HDP EÚ
Odvetvia intenzívne využívajúce ochranné známky	4 812 310	35,9 %
Odvetvia intenzívne využívajúce dizajny	1 788 811	13,4 %
Odvetvia intenzívne využívajúce patenty	2 035 478	15,2 %
Odvetvia intenzívne využívajúce autorské práva	914 612	6,8 %
Odvetvia intenzívne využívajúce zemepisné označenia	18 109	0,1 %
Odvetvia intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	51 710	0,4 %
Všetky odvetvia intenzívne využívajúce PDV	5 664 168	42,3 %
HDP EÚ spolu	13 387 988	

Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie práv duševného vlastníctva súčet jednotlivých údajov o PDV prevyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Porovnanie výsledkov tejto štúdie s výsledkami štúdie z roku 2013 ukazuje, že prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV pre ekonomiku EÚ v období rokov 2011 – 2013 sa oproti obdobiu rokov 2008 – 2010 mierne zvýšil. Porovnanie však komplikuje skutočnosť, že medzi uvedenými dvoma obdobiami sa aktualizoval európsky systém národných a regionálnych účtov (ESA), ktorý používa Eurostat⁹. V dôsledku tejto aktualizácie sa zvýšil prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV pre HDP. Navyše došlo k zmene vymedzenia odvetví intenzívne využívajúcich autorské práva tak, aby lepšie odrážali metodiku WIPO, čo takisto viedlo k zvýšeniu podielu odvetví intenzívne využívajúcich PDV na HDP. V tabuľke 3 sú údaje za roky 2008 – 2010 prepočítané s použitím nového systému ESA 2010 a nového vymedzenia odvetví intenzívne využívajúcich autorské práva na ilustráciu vplyvu týchto zmien.

Tabuľka 3
Porovnanie hlavných výsledkov štúdií z r. 2013 a 2016

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV	Štúdia 2013 (pôvodná)	Štúdia 2013 (nové ESA 2010, nové vymedzenie autorských práv, práva k odrodám rastlín)	Štúdia 2016
Zamestnanosť (priama)	25,9 %	27,6 %	27,8 %
HDP	38,6 %	42,1 %	42,3 %
Dovoz	88,3 %	nepočítal sa	85,0 %
Vývoz	90,4 %	nepočítal sa	93,2 %

Prvý stĺpec obsahuje výsledky uvedené v štúdiu z r. 2013 za obdobie rokov 2008 – 2010. V druhom stĺpci je prepočet výsledkov z r. 2013 za to isté obdobie s prihliadnutím na nové národné vymedzenia účtovníctva, metodiku WIPO na vymedzenie autorských práv a začlenenie práv k odrodám rastlín. V treťom stĺpci sú výsledky súčasnej štúdie (za obdobie rokov 2011 – 2013), ktoré sú preto priamo porovnateľné s druhým stĺpcom.

Prínos odvetví intenzívne využívajúcich PDV sa teda medzi obdobiami rokov 2008 – 2010 (štúdia z r. 2013) a 2011 – 2013 (štúdia z r. 2016) zvýšil dokonca aj po zohľadnení vplyvov štatistických revízií.

Z údajov tiež vyplýva, že počas hospodárskej krízy sa zamestnanosť v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV držala výrazne lepšie ako celková zamestnanosť. Celkový počet zamestnaných osôb v EÚ klesol z 219,6 mil. v období rokov 2008 – 2010 na 215,8 mil. v období rokov 2011 – 2013, teda o 1,7 %, zatiaľ čo zamestnanosť v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV sa znížila zo 60,6 mil. na 60,0 mil. alebo o 1 %. V relatívnom ponímaní, pokles zamestnanosti v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV bol výrazne nižší ako celkový pokles zamestnanosti.

Vzhľadom na to, že 42,3 % HDP (pridanej hodnoty) v hospodárstve a 27,8 % zamestnanosti vytvárajú odvetvia intenzívne využívajúce PDV, pridaná hodnota na zamestnanca je v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vyššia ako vo zvyšku ekonomiky. Podľa ekonomickej teórie možno očakávať, že v odvetviach, v ktorých priemerný zamestnanec produkuje vyššiu pridanú hodnotu, vyplácajú zamestnancom vyššie mzdy než v ostatných odvetviach za predpokladu, že všetky ostatné podmienky ostanú nezmenené. Je preto zaujímavé skúmať, či je táto vyššia pridaná hodnota premietnutá aj v relatívnych mzdách v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV.

Mzdy v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV sú skutočne vyššie než v odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV. Priemerná týždenná mzda v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV je 776 EUR v porovnaní s 530 EUR v odvetviach, ktoré intenzívne nevyužívajú PDV, a to je 46 % rozdiel. V odvetviach intenzívne využívajúcich zepisné označenia sú mzdy vyššie o 31 %, v odvetviach intenzívne využívajúcich dizajny o 38 %, v odvetviach intenzívne využívajúcich ochranné známky o 48 %, v odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva o 64 % a v odvetviach intenzívne využívajúcich patenty o 69 %.

Tabuľka 4

Priemerné osobné náklady v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV v r. 2013

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Priemerné osobné náklady (EUR za týždeň)	Rozdiel úrovne miezd (v porovnaní s odvetviami intenzívne nevyužívajúcimi PDV)
Intenzívne využívajúce ochranné známky	783	48 %
Intenzívne využívajúce dizajny	732	38 %
Intenzívne využívajúce patenty	895	69 %
Intenzívne využívajúce autorské práva	871	64 %
Intenzívne využívajúce zemepisné označenia	692	31 %
Intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín*	n/a	n/a
Všetky odvetvia intenzívne využívajúce PDV	776	46 %
Odvetvia intenzívne nevyužívajúce PDV	530	
Všetky odvetvia (zahrnuté v ŠPŠ**)	629	

*Neboli vypočítané pre nedostatok štatistických údajov o mzdách v poľnohospodárstve.

**Štrukturálna podniková štatistika, ktorú zverejnil Eurostat.

Rozdiel v úrovni miezd v porovnaní so situáciou v roku 2010 (podľa štúdie z r. 2013) sa celkovo zvýšil zo 41 % na 46 %, pričom sa prejavili zvýšenia rozdielov v úrovniach miezd v odvetviach intenzívne využívajúcich patenty, ochranné známky a dizajny.

Skúmala sa aj úloha, ktorú zohrali odvetvia intenzívne využívajúce PDV v zahraničnom obchode EÚ. Prevažná väčšina obchodu EÚ prebieha v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV. Na prvý pohľad môže byť prekvapivé, že taký vysoký podiel obchodu sa týka odvetví intenzívne využívajúcich PDV. Je to preto, lebo dokonca aj odvetvia vyrábajúce komodity, akou je napr. energia, intenzívne využívajú PDV¹⁰, kým na druhej strane mnohé činnosti, pri ktorých sa PDV intenzívne nevyužívajú, nie sú obchodovateľné¹¹. Z tohto dôvodu výroby odvetví intenzívne využívajúcich PDV tvoria 86 % dovozu EÚ. V prípade vývozu EÚ predstavujú tieto odvetvia ešte vyšší podiel, a to 93 %.

EÚ ako celok mala v roku 2013 celkový deficit obchodnej bilancie vo výške približne 42 miliárd EUR alebo 0,3 % HDP. Naproti tomu mala prebytok obchodnej bilancie so zvyškom sveta vo výške 96 miliárd EUR, pokiaľ išlo o odvetvia intenzívne využívajúce PDV. To je výrazné zlepšenie oproti situácii spred troch rokov, ktorá sa opisuje v štúdiu z roku 2013. V roku 2010 mala EÚ deficit v obchodnej bilancii odvetví intenzívne využívajúcich PDV vo výške 126 miliárd EUR.

V tabuľke 5 sú zhrnuté výsledky obchodovania odvetví intenzívne využívajúcich PDV na základe údajov z roku 2013¹².

10 Obe odvetvia obsiahnuté v divízii 06 štatistickej klasifikácie NACE (ťažba ropy a zemného plynu) intenzívne využívajú patenty.

11 Napríklad odvetvia služieb, ktoré sú zaradené v divíziách 86 (zdravotníctvo) alebo 96 (ostatné osobné služby) klasifikácie NACE. Tieto služby sa vo všeobecnosti spotrebúvajú v mieste ich poskytovania.

12 Rovnako ako v prípade výpočtu zamestnanosti a HDP sa súčet údajov za jednotlivé práva duševného vlastníctva nerovná údajom za všetky odvetvia intenzívne využívajúce PDV vzhľadom na skutočnosť, že mnohé odvetvia intenzívne využívajú viac ako jeden druh duševného vlastníctva. Metodika štúdie však zaisťuje, aby sa prínos žiadneho odvetvia nezapočítal duplicitne.

Tabuľka 5
Zahraničný obchod EÚ v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, v r. 2013

	Vývoz (mil. EUR)	Dovoz (mil. EUR)	Vývoz netto (mil. EUR)
Odvetvia intenzívne využívajúce ochranné známky	1 275 472	1 261 002	14 470
Odvetvia intenzívne využívajúce dizajny	945 084	701 752	243 332
Odvetvia intenzívne využívajúce patenty	1 231 966	1 157 909	74 057
Odvetvia intenzívne využívajúce autorské práva	119 554	102 389	17 165
Odvetvia intenzívne využívajúce zemepisné označenia	12 923	1 335	11 588
Odvetvia intenzívne využívajúce práva k odrodám rastlín	5 065	5 369	-304
Odvetvia intenzívne využívajúce PDV spolu	1 605 516	1 509 099	96 417
Odvetvia intenzívne nevyužívajúce PDV	117 561	256 048	-138 487
OBCHOD EÚ SPOLU	1 723 077	1 765 147	-42 069

Poznámka: Vzhľadom na prekrývajúce sa využívanie práv duševného vlastníctva súčet jednotlivých údajov o PDV prevyšuje celkový údaj za odvetvia intenzívne využívajúce PDV.

Zlepšenie obchodnej bilancie EÚ sa vysvetľuje zvýšením vývozu medzi rokmi 2010 a 2013 o 27 %, kým dovoz v tom istom období vzrástol len o 15 %. Vývoz odvetví intenzívne využívajúcich PDV sa zvýšil o 30 %, zatiaľ čo dovoz vzrástol o 11 %. Najväčší nárast čistého vývozu vykázali odvetvia intenzívne využívajúce dizajny, ktoré mali aj najväčší obchodný prebytok.

Podrobnejším skúmaním činnosti odvetví intenzívne využívajúcich PDV v rámci jednotného trhu EÚ sa odhalila veľká práca medzi členskými štátmi EÚ. Krajiny ako Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Luxembursko, Malta, Nemecko, Rakúsko, Švédsko a Taliansko prevyšujú priemer EÚ, pokiaľ ide o tvorbu PDV na zamestnanca. Odvetvia intenzívne využívajúce PDV v ostatných členských štátoch EÚ, akými sú Česká republika, Írsko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko, majú vysoký podiel pracovných miest, ktoré sú pripisované spoločnostiam so sídlom v iných krajinách. Celkovo 20,5 % pracovných miest v EÚ v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV vytvorili pobočky zahraničných spoločností, ktorých väčšina má pôvod v inej krajine EÚ. Tento pomer je ešte vyšší v odvetviach intenzívne využívajúcich ochranné známky, dizajny a patenty.

Tabuľka 6

Podiel zamestnanosti v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, ktoré sú pripisované zahraničným spoločnostiam v r. 2011 – 2013, priemer za EÚ

Odvetvia intenzívne využívajúce PDV	Podiel EÚ	Podiel mimo EÚ	Podiel nedomácich spolu
Intenzívne využívajúce ochranné známky	11,6 %	8,9 %	20,5 %
Intenzívne využívajúce dizajny	13,2 %	9,4 %	22,7 %
Intenzívne využívajúce patenty	14,4 %	11,5 %	25,8 %
Všetky intenzívne využívajúce PDV	11,8 %	8,7 %	20,5 %

Poznámka: „Zahraničná spoločnosť“ je spoločnosť, ktorá má sídlo v inej krajine.

Na identifikáciu odvetví pôsobiacich v oblasti technológií na zmiernenie zmeny klímy, ktoré majú osobitný význam pre ekonomiku EÚ, boli využité údaje o patentoch. V období rokov 2004 – 2008 sa celkovo 5,9 % všetkých skúmaných európskych patentov týkalo technológií na zmiernenie zmeny klímy a v roku 2013 sa tento podiel zvýšil na viac ako 9 %. Odvetvia, ktoré sa intenzívne zaoberajú týmito technológiami, tvoria 1,2 % zamestnanosti a 2,1 % hospodárskeho výsledku EÚ. Ich výkonnosť medzi obdobiami rokov 2008 – 2010 (štúdia z r. 2013) a 2011 – 2013 (štúdia z r. 2016) ďaleko prevyšuje celkovú ekonomickú výkonnosť európskych odvetví. Odvetvia, ktoré sa zaoberali týmito technológiami, boli schopné v období rokov 2011 – 2013 zvýšiť svoj podiel na HDP s len nepatrným poklesom v zamestnanosti. Táto skupina odvetví zohráva dôležitú rolu aj v zahraničnom obchode EÚ. V roku 2013 vyprodukovali významný prebytok obchodnej bilancie EÚ, ktorý prevýšil 102 miliárd EUR. Tieto údaje sa vzťahujú na podskupinu odvetví intenzívne využívajúcich patenty, a teda sú už zahrnuté v celkových údajoch predchádzajúcich tabuliek.

Metodika a údaje

Základná metodika tejto štúdie sa zhoduje s metodikou použitou pri vypracovaní štúdie v roku 2013. Jednako, aby sa správa mohla využívať samostatne, veľká časť tejto správy, konkrétne v 5. kapitole a prílohe 11, sa venuje dokumentovaniu metodiky štúdie z dvoch hlavných dôvodov:

- 1) vzhľadom na zložitosť práce s veľkým množstvom údajov z 28 členských štátov obsiahnutých vo viacerých rozsiahlych databázach bola potrebná nová a sofistikovaná metodika na zlučovanie údajov;
- 2) v záujme transparentnosti bolo dôležité zabezpečiť čo najpodrobnejší opis metodiky.

Ďalšou rozlišovacou vlastnosťou tejto štúdie je veľká rozmanitosť databáz a iných zdrojov údajov, ktoré sa použili na určenie toho, ktoré odvetvia sú odvetvia intenzívne využívajúce PDV, a na posúdenie ich podielu na zamestnanosti, HDP a iných ekonomických ukazovateľoch. Úplný zoznam je uvedený v 4. kapitole.

Navyše boli podľa potreby použité údaje týkajúce sa odvetví z tretích krajín najmä v spojení s odhadovaním obchodu s výrobkami so zemepisným označením.

Na určenie odvetví, ktoré sú odvetviami intenzívne využívajúcimi PDV, sa porovnávali údaje z databáz registrov úradov EUIPO, EPÚ a CPVO s obchodnou databázou ORBIS¹³. Výsledná porovnaná databáza obsahuje údaje o približne 240 000 spoločnostiach vrátane počtov ochranných známk EÚ, zapísaných dizajnov Spoločenstva, patentov a prihlásených a priznaných práv k odrodám rastlín za každú spoločnosť spolu s ich odvetvovou klasifikáciou a rôznymi finančnými a ekonomickými premennými. Poskytuje tak súbor údajov, ktoré sa môžu využiť v budúcnosti na podrobnejšie štúdie.

13 ORBIS je databáza finančných informácií o európskych obchodných spoločnostiach spravovaná spoločnosťou Bureau van Dijk, ktorá vychádza z údajov získaných z podaní spoločností v obchodných registroch alebo podobných záznamoch v rozličných krajinách. Obsahuje tak údaje o všetkých spoločnostiach bez ohľadu na to, či sú kótované na burze alebo nie (čo obvykle platí o MSP).

Na základe tejto databázy boli vypočítané počty ochranných známkov, dizajnov, patentov a práv k odrodám rastlín na zamestnanca za každé odvetvie a odvetvia, ktoré prevyšovali priemer podľa tohto výpočtu, boli považované za intenzívne využívajúce PDV. Tento výpočet bol vykonaný na úrovni EÚ, pričom sa neprihliadalo na vnútroštátne podania spoločností v databáze. Tento postup, čiastočne potrebný z dôvodu obmedzenia údajov, možno aj tak odôvodniť predpokladom, že odvetvie, ktoré je na základe zápisu svojich práv duševného vlastníctva na úrovni EÚ vymedzené ako intenzívne využívajúce PDV, by sa za intenzívne využívajúce PDV považovalo aj v prípade, ak by sa zohľadnili aj jeho vnútroštátne práva duševného vlastníctva na zamestnanca¹⁴.

Metodika použitá na vypracovanie tejto štúdie sa zakladá na predpoklade, že miera, v akej odvetvie intenzívne využíva PDV, je vnútornou charakteristikou tohto odvetvia bez ohľadu na to, kde sa nachádza¹⁵. Pri posudzovaní prínosu každého odvetvia pre ekonomiku sa meria počet pracovných miest a HDP, ktoré dané odvetvie v každom členskom štáte a v EÚ vytvorí, a nie pôvod príslušného PDV.

Ak napríklad spoločnosť vyrábajúca osobné automobily so sídlom v krajine A vybuduje montážny závod v krajine B, potom pracovné príležitosti a pridaná hodnota vytvorená v dôsledku toho pribudnú v hospodárstve krajiny B. Preto nie je možné odvodzovať závery o inovatívnosti určitej krajiny len na základe prínosu odvetví intenzívne využívajúcich PDV na úrovni krajiny. V uvedenom prípade vyšší prínos odvetví intenzívne využívajúcich patenty v krajine B je výsledkom rozhodnutí o umiestnení výroby vozidiel, ale výskum a vývoj, ktoré im predchádzali, mohli byť vykonané v krajine A alebo dokonca aj v úplne inej krajine.

Na vysvetlenie tejto problematiky sa v 8. kapitole uvádza, z ktorých krajín pochádzajú patenty, ochranné známky, dizajny a práva k odrodám rastlín v databáze použitej pri vypracovaní tejto štúdie, a predstavujú sa za každý členský štát štatistické údaje o podieloch pracovných miest v odvetviach intenzívne využívajúcich PDV, ktoré vytvorili spoločnosti so sídlom v iných členských štátoch alebo mimo EÚ.

Pri odvetviach intenzívne využívajúcich autorské práva sa uplatnila metodika WIPO vo väčšom rozsahu, než to bolo v štúdiu z roku 2013. V záujme dosiahnutia porovnateľnosti so skoršou štúdiou, ktorú uverejnil Úrad pre patenty a ochranné známky USA (USPTO), do tejto predchádzajúcej štúdie bola zaradená len podskupina odvetví, ktoré úrad WIPO považoval za odvetvia intenzívne využívajúce autorské práva (výsledky na základe uplatnenia metodiky WIPO v plnom rozsahu boli uvedené v prílohe). V tejto štúdiu bola oproti tomu dôslednejšie uplatnená klasifikácia WIPO, takže okrem odvetví klasifikovaných úradom WIPO ako „využívajúce hlavne autorské práva“ boli zahrnuté aj viaceré „čiastočne využívajúce“ odvetvia, ktorých aspoň 20 % vytvorenej pridanej hodnoty možno prisúdiť činnostiam, na ktoré sa vzťahujú autorské práva¹⁶. Výsledkom je zvýšenie počtu odvetví intenzívne využívajúcich autorské práva o 46 (z 33 v štúdiu z roku 2013 na terajších 79), kým celkový počet odvetví intenzívne využívajúcich PDV vzrástol o 21, z 321 v predchádzajúcej štúdiu na 342 v tejto štúdiu. Metodika pre odvetvia intenzívne využívajúce autorské práva je v plnom rozsahu vysvetlená v časti 5.6.

Podobne vzhľadom na osobitnú povahu zemepisného označenia a práv k odrodám rastlín, ako aj so zreteľom na nedostupnosť samostatných štatistických údajov na európskej úrovni sa tieto dve práva duševného vlastníctva museli analyzovať s použitím prispôbených metód, ktoré sú opísané v častiach 5.7 a 5.8.

14 Tento predpoklad sa zachoval z dôvodu porovnateľnosti so štúdiou z roku 2013. Otázkou vnútroštátnych práv a práv na úrovni EÚ by však bolo možné riešiť v budúcich štúdiách s cieľom zistiť, či zahrnutie vnútroštátnych práv priniesie odlišné výsledky.

15 Výnimkou je zemepisné označenie, ktoré sa za jednotlivé krajiny analyzovalo individuálne.

16 Celková pridaná hodnota v týchto odvetviach bola upravená s použitím koeficientov WIPO, aby sa vylúčili činnosti, pri ktorých sa nevyužívajú autorské práva.

www.epo.org/ip-intensive-industries
www.euipo.europa.eu/ipcontribution

www.epo.org
www.euipo.europa.eu

